

Шочмо эл, порылык да чын верч!

Б У Д Ъ ★ Г О Т О В

33-шо (3784) №,
2026 ий 21 август,
кугарня

0+

Имде лий

1933 ий 1 февраль годсек лектеш

Жап – угыч школыш каяш

Кенгежын пытартыш кечылажым шотлена. Тугеже вашке уэш школ кудывечылаште икымше йынгыр йонгаш тўналеш. Шинчымаш кече марте кок арня наре веле кодын. Шуко ешыште школ формым, рюкзаком, канцеляр арверым налыныт. Вургемымат шымартен ямдыленыт. Шернур округ Тоски ялыште илыше изак-шоляк Медведевмыт (снимкыште) икымше сентябрьым изин-кугун вучат.

3

Фотом еш архив гыч налме.

«Пўртўс лонгаште мари́й мурым колыштым нимо дене от тагастаре», – манеш Марина Степанова.

3

Карелийыште тўжем дене ер, энгер, кугу чодыра, мотор деч мотор вўдшунгалтыш, курыкон улыт.

5

Йоча молан ондала? Вашмут – «Колышт, йолташем» лаштыкыште.

6

Сенгымаш дене пӧртылыныт

1-10 августышто Хант-Мансий автоном округ – Юграште «Лӱдыкшыдымылык школ» XX всероссийский тагасымаш эртаралтын. Тушко 17 команде ушнен. Марий Эл гыч ӱдыр-рвезе-влак **(снимкыште)** ви-йыштым, писылыкыштым ончыкте-ныт да кумшо верым сенген налыныт.

– «Маршрут выживания» ден «Поисково-спасательные работы» тагас-влак поснак нелын чучыныт. Йодмашым писын, йонгылыш деч посна ышташ кӱлын. Икте-весе дене кутырен келшен моштымына, икоян улмына сенгымашке шуаш полше-

ныт, – палдарыш командын ик чолга участницыже Анна Павлова. Ӱдыр 3-шо номеран Звенигово школышто 11-ше классыш вончен. Спорт туризм да спорт ориентирований дене изинек пенгыде кылым куча.

– Спортын ты видшылан кӧра мый сай йолташ-влакым вашлийна. Тагасымаште неле гынат, нунын ӱшанышт вийым ешара. Ме икте-весе полшен, энгертен кушкына. Пырля кугу кӱкшытыш шуаш куштылгырак, – манеш Анна.

Оля МАЙКОВА.
Анна Павлован фотожо.

8 сентябрьште «Россия – дом народов» всероссийский диктантыш ушныза. Тудым 21 тӱрлӧ йылме дене возаш лиеш, марий йылме – нунын радамыште. Кумданрак dictant.ruwiki.ru сайтыште лудса.

«О!» телеканал «Вкусные истории с героями мультсериала «Ум и Хрум» сӱрет конкурсым увертарен. 2-10 ияш ӱдыр-рвезе-влак келшен толеш. Пашам kanal-o.ru сайтышке 6 сентябрь марте колтыман.

«Достояние русской культуры – детям» йоча да самырык-влаклан шуко жанран IX всероссийский усталык конкурс 2-5 ноябрьште Санкт-Петербург олаште эртаралтеш. Йодмашым 15 октябрь марте вучат.

Шулдырандыше «Импульс»

Йошкар-Ола воктенyse «Радужный» йоча туныктымо рӱдер пелен «Смена Первых. Импульс» профиль смене эртаралтын. Тушко мый **(снимкыште)** кокимшо гана логалынам. Рӱдерыш республикысе тӱрлӧ район гыч ӱдыр-рвезе-влак погыненыт. Ме тушко канаш огыл, пашам кыртмен ышташ миенна. Наставник-шамыч дене эртыше тунемме идалыкым иктешленна. Экшык-шамычым лончленна, ончыкылыклан пашам радамленна.

Кугу лӱман ег-влак дене вашлиймаш ушеш поснак поро шарнымашым коден. Мемнан деке Марий Эл Республикым вуйлатыше Юрий Викторович Зайцев, министр-влак да тӱрлӧ тӱнежым вуйлатыше-шамыч толыныт. Ме ик залыште шинченна да чоным тургыжландарыше йодышлам лончленна. Шонымашнам тӱткын колыштымышт нимо деч шергын чучын.

Сменым «Импульс» маным, арам огыл лӱмденит. Сомыл деч посна шинчылташ жап йӧршын лийын огыл. Мыланна «Импульс-ная Зарница» военно-патриотический модмашым эртареныт. Ме карт почеш куржталынна, икымше полишым пуаш тунемынна. Тыгак автоматом ронченна, погенна. Тылеч посна вес отрядыш унала коштынна, усталыкнам ончыктенна.

«Импульс» мыланем у шонымашым, у кумылым пӧлеклен. Мӱнгӧ шулдырангыше пӧртылынам.

Полина ЦЕГОЛЕВА.
Марий Турек посёлко.
Фотом еш архив гыч налме.

«Йошка Еш» IV регион-влак кокласе гастрономий фестивальште кок рекордым шындыныт. Тӱняште эн кугу порций туарам кӱэштыныт (273 штук) да эн кужу соктам ямдыленыт (77,04 метр).

«Мыйын еш архивем» республикысе конкурсыш «Еш тоштер» але «Еш фотосӱрет» тагасла почеш ушныман. Тӱрыс увер – «Эр вий» ушемыв «ВКонтакте» воткылысе тӱшкаштыже.

«Курыкмари кравец», «Марий кӱсле», «Шернур легенде» сыр, «Марий подкогыльо», «Шернур каза сыр», «Царевококшайский окорок» Марий Элын брендше улыт. Шукерте огыл нунын радамыш команмелнам пуртеныт.

Пүртүс лонгаште — марий муро

2026 ий 21 август
Имде лий

3

Марина — Л.Николаева ден И.Каменщиков дене пырля.

Степан изам шошым Моско олаште эртаралтше «Эр кечыжын эр лекмыж дене» марий фольклор ден түрлан пöлеклалтше усталык вашлиймашке миен. Тудлан кугу олаште шочмо йылме дене мурым колышташ да марий калык дене вашлийын кутыраш кугу пиал лийын. Тыгай мероприятийым кенжежым Марий Элыште пүртүс лонгаште эртараш шонат манын ойлымыжо ушеш кодын. Юлсер кундемыште вашлиймаш лийме нерген уверым ужмеке, моткоч йывыртенна. Пöтъял кундем Азял черке деч торасе огыл кўкшака верыште марий мурым колыштым нимо дене от тангастаре. Ныжыл сем йонга, мурызын яндар йўкшö шергылтеш. Конгаште тул коеш, шўрашан мелнан пушыжо нерым чыгылта. Самоварыште шудо чай шолеш. Йомак тўняшке логалмыла веле чучеш.

Уста мурызо, туныктышо, фотограф Линда Николаеван йўкшым нимучашдымын колыштво шуэш. Тошто марий семўзгар дене шоктышо Иван Каменщиковым чарныде ончаш лиеш. Тыгак тудын ачаже, Анастасия пелашыже, изи ўдырышт, тўрлызö Эчан Иванов дене палыме лияш пеш куанле ыле.

Пайремыш Марий Элын тўрлö кундемже, Озан ола гыч толыныт. Мурызо Татьяна Денисовам ужмыжак мом шога. «Яндар-яндар» мурыжо чонешак логале. Пүртүс лонгаште мурым колыштын, кече шичмым эскерен, вий-куатым налат. Шарнымаш чоным идалык мучко ырыкташ тўнгалеш, шонем. Тек «Акрет» проектын ўмыржö кужу лиеш.

Марина СТЕПАНОВА.
Волжский, Упшер.
Фотом еш архив гыч налме.

Пайремлан поян тылзе

Сорла тылзын чевер кенгеж мемнан дене чеверласаш ямдылалтеш. Тудо пайремлан моткоч поян. Теве кокымшо августышто Илян кечым палемдышна. «Илян кечын кечывал деч ончыч кенгеж лиеш, кечывал деч вара – шыже», – манит калыкыште. Чынжымак, койынак йўкшемда. Марий-влак ожнысек пүртүсым эскереныт, тудын вашталтмыжым шотыш налын, игече могай лийшашым умыленыт. Августышто тыгак кум Спас уло. Сорла тылзын 14-ше кечынже Мўй спасым пайремлат. Почешыжак, 19 августышто, Олма спас. Тений олма моткоч шуко шочын. 29 августышто – Пўкш спас. Тудым тыгак Кинде спас маныт.

Надежда ГОДУНОВА.

Авторын фотожо.

Снимкыште: Полина ПАКЕЕВА,

Милана ПАВЛОВА.

Йошкар-Ола.

Ушан ой

Пушентге вож дене виян,
Йолташ дене – айдеме.
Семен ВИШНЕВСКИЙ.

Жап – угыч школыш каяш

Тўнгалтышыже – 1-шелаштыкыште.

Егор тений Мўстай школышто 8-ше классыш вонча, Дамир – 7-шыш. Нуно школ илышым сайын палат. Кўлешан арверым рюкзакыш шукертак оптен ямдыленыт. А Захар шольышт школ омсам икымше гана почеш, икымше туныктышо дене вашлиеш. Тудлан чылажат у. Ачаж ден аваже ўшанле эгертышыже, полышкалышыже улыт. Изаже-влакат полыш кидым шўялтат.

– У тунемме идалык эреак куаным конда. Туге гынат чонышто

тургыжланымаш озалана. Изи Захар эргынат кушкын шуын, у йыжынгыш вонча. Тудын дене школлан ямдылалтынна, буквам тунемынна, ушым виянгдыше тўрлö заданийым ыштенна. Кызыт почеламутым, мурым тунемына. Кугурак эргына-шамычын школыш каяш кумылышт шижалтешак. Нунат кенгеж каникулыштым пайдалын эртареныт. Ятыр книгагм лудыныт. У тунемме ийыште Дамир спорт дене пенгыде кылым кучаш, кугу сенгымашке шўаш шона. Егор кугыжаныш экзаменым кучаш ямдылалташ тўнгалнеже. Посна

предмет дене шинчымашыжым утыр пенгыдемдынеже. Школлан ямде улына. Вургемым, канцеляр арверым кевытыште налынна. Кучен ончен, шке ужын налаш утларак келша. Ум налме годым кумылат кўш нöлталтеш. Тек у тунемме идалык куштылго сенгымашым, онгай урокым, чын йолташым да шукрыак «визытан» отметкым пöлекла. Эргым-влаклан пенгыдылыкым, чытымашым да куаным тыланем! А мый эре пеленышт улам! Ышанем да йöратем! – ойла ава Екатерина Юрьевна.

Христина АЛЕКСАНДРОВА.

Куэ

Чодыраште түрлө пушенге кушкеш. Чыланат икоян, весела улыт. Лач куэ веле кычалтылеш, тудлан я икте ок йөрө, я весе. Поснак иман пушенге-шамычым шылтала:

– Шуркаледа, чиемемым шүткаледа.

Шкенжым чодыраште эн түн, эн мотор пушенгылан шотла. Ты койыш моло кушкыл-влаккан йөршын ок келше.

Икана тале мардежан күдырчан йүр түнгалын. Пушенге-влак, вашла энгертен, икте-весым араленыт. Куэ гына өрдыжтө шкет шоген. Тудын лывырге укшажым мардеж каткален, вичкыж лышташажым йоктарен, шкенжымат вожге луктын йорыктен.

Тидын деч вара моло куэ-влак иман, шкешт деч ойыртемайтше лышташан пушенге-шамыч дене келшаш түнгалыныт.

Настя
ПОЛИКАРПОВА.

Йошкар-Оласе
10-шо номеран школ.

Коля молан шылын коштеш?

Илен улмаш кум йолташ: Пий, Пырыс да Коля. Нуно икте-весешт дене ятыр жапым пырля эртареныт.

Икана шылын модаш мутланен келшеныт. Шыгавам кученыт. Кычалаш Колялан логалын.

– Мый шылаш йоратем. Кум кече кычалаш түнгалат, – моктанен Пырыс.

– Шолып верыштем мыйым нигунам от му, – каласен Пий.

– Шылза, шылза, – вашештен Коля. – Каваштат, вүд йымалнат, келге лакуштат муам. Нер үпшем пүсө.

Коля шүдө марте шотлен. Ты жапыште Пий ден Пырыс шылын шуктеныт.

– ..., индешле индеше, шүдө. Кычалаш түнгалам! – Колян йүкшө шоктен.

Коля ик вере ончалын – нигө уке, вес могырыш кудалын – йолташыже-влак койын огытыл.

«Моктаныме огеш күл ыле. Ом му гын, воштылаш түнгалыт», – шке семынже шонкален Коля.

Кенета ты кумдыкышто тамле пуш шарлен. Колян шүвылвүдшат йоген. Ыпшалтме велыш кудалде чытен огыл.

Туштыжо сыр лийын улмаш. Изиш тамлен ончен. Ой, тугай тутло-о-о! Уло түням монден авызлаш пижын.

Ты жапыште шылын шинчыше Пий ден Пырыс ярненыт. Шыгавам кучымо верышке толыныт – Коля уке. Янлык-влак сыренит да мөнгышкышт кудалыныт.

Пырыс ден Пий кызытат тудлан сырен коштыт. А Коля, йолташыже-влакын шинчашкышт пернаш огыл манын, илыме верже гыч кастен веле лектеш.

Кира СМЕРНОВА.
Морко, Коркатово.

Лүдшө Япык

Чашкер лонггасе изи пу пөртыштө Япык лүман мерангиге аваже дене пырля илен. Ик эрдене ава эргыжым помыжалтара:

– Япык, школыш каяш күлеш.

– Мый лүдам. Тушто чылажат палыдыме. Нигуш ом кай, мөнгыштө кодам, – модыш маскаигыжым ондалеш да одеял йымак шылын возеш.

– Эргым, тый кайык-влакын пыжашым кузе опымышт нерген палет? Пылан годым молан йүр йүреш? Пеледыш гыч пеледышыш чонгештылше изи мукш могай сомылым шукта? – йодеш меран.

– Уке-е-е, – кынен шинчеш Япык.

– Школышто шуко улан туныктат. Чыла йодышетлан вашмутым пуат, – ойла ава.

– Тиде пеш онгай. Мый у деч лүдам, – авадын шинчашке тура ончен, Япык вашешта.

– Эн патыр да виян янлык-влакат ончыч тургыжланат. Тый классыш пуро, туныктышетлан шыргыжал,

йолташет-влак дене саламлалт. Тунам чыла сай лиеш, – лыпландара ава.

Япык куанен төрштен кыненлеш. Рюкзакшым налеш да, аваже дене чеверласен, школ велыш кудалеш. Корнышто йолташыжым, Эчан лүман шоншо игым, вашлиеш. Коктын, мутланен-мутланен, школ мартеат миен шуыт. Тушто нуным поро туныктышо парт коклаш шында. Япыкын лүдмыжө, тургыжланымыже йөршын йомеш. Школышто онгай, шуко ум пален налаш да йолташ-влакым муаш лиеш, тидым мерангиге ынде раш умыла.

Оля МАЙКОВА.
Авторын сүретше.

Тора Карелий мучко

? Карелийыш каяш шонышо еглан могай верым ончалаш темледа?

Мария Ремшуева, Петрозаводск ола гыч гид-экскурсовод:

— Карелийын йүдвел пүртүсшө ойыртемайтше. Тыште түжем дене ер, энгер, кугу чодыра, мотор деч мотор вүдшунгалтыш, курыконг улыт. Тыго-

дым шып-тымук озалана. Кижы, Валаам, Соловецкий отролаш, «Рускеала» курыкан паркыш, Кивач вүдшунгалтышыш миен толаш темлем. Гирвас палеовулкан шагал палыме. Но тышке толшо кажне ег тысылне верым нигунам ок мондо. Тушто кок-кум миллиард ий ончыксо кўэмалтше тул лашым ужалш лиеш. Унала вучена!

? Карелийыште могай пайрем, фестиваль эртаралтыт?

Наталья Денисова, «Матура» калык вургем клубын вуйла-тышыже:

— Шукерте огыл «Крууга» флеш-моб Петрозаводск олаште да республикысе түрлө районышто шуко калыкым чумырыш. Тудо тўнямбалысе тўп калык-влакын тўнямбал кечыштан пөлеклалтын. Крууга — тиде йыр пörдын куштымо карел калык куштымаш. Тыгак тений Калык вургем фестивалым икымше гана эртареныт. Тудо йўлаш пура манын шонем. Калык усталык да

тўвыра инициативе рўдер «Карелия поёт» тўнямбал муро пайремым эрара. «Кижы» тоштер-заповедникын фестивальже-влак кажне гана онгай, ойыртемайтше улыт: «Кижская регата», «Арт-переправа», «Кижы-Арт. Остров притяжения» да молат. Тыгак Кижский ремесленный форум палемдаш лиеш. Соравала олаште калитке карел кочкышлан пөлеклалтше фестиваль эртаралтеш, «Бастион» паркыште — «Карельская земля» историй реконструкций фестиваль. Карел йылме дене шагалын мутланат. Садлан шуко пайремым рушла вўдаш логалеш.

? «Кипиня» йоча сылнымут журнал моло савыктыш деч мо дене ойыртемайтше?

«Кипиня» йоча сылнымут журналын тўн редакторжо Яна Филимонкова:

— Журналыште материал-влак карел йылме дене веле огыл, тыгак вепс, финн йылмыла дене савыкталтыт. Кажне йылме дене идалыкыште ныл гана номер лектеш. Карел номерым 850 наре ег лудеш. Журналым 5-8-ше класслаште тўнемше-влак урок-лаште ешартыш материал семын кучылтыт. Шкеат возкалаш тыршат. Ача-ава, туныктышо-шамыч кугу энгертыш улыт. Ёдыр-рвезе-влак ешышт, йолташышт, шко-

лыш, түрлө вере миен коштышт, пийышт, пырысышт да моло ныл йолан йолташышт, онгай пайремыште лиймышт нерген возкалат. Сымыктыш школыш, студийыш кошто-шамыч мыланна мотор сўретыштым колтат. Пашаштым икымше лаштыкыш чўчкыдын верандена. Икшыве-влак уштодыш-шамычлан вашмутым кычаш кумылан улыт.

Редакций дене түрлө конкурсым увертараш тыршена: «Спорт — это здоровье», «Мой любимый рецепт», «История моей семьи» да молымат. Соцкыллаште «Почитаем «Кипиня» акцияым эртарена. Журнал виянгеш, возышо, лудшо-влак гына шуко лийышт.

Лаштыкым

Христина
АЛЕКСАНДРОВА
ямдылен.

Палаш онгай

♦ Карел-влак Карелий Республикыште, Тверь, Ленинград, Мурманск областлаште шукын илат.

♦ Карелийын символжо — шыга. Сувенирлаште тудын сўретшым чўчкыдын ужалш лиеш.

♦ Мотор пүртүслан көра Карелийыште ятыр кином войзымо. Мутлан, «А зори здесь тихие», «Любовь и голуби», «И на камнях растут деревья» фильм-влакым.

Тамле кочкыш

Кумдан палыме карел калык кочкышлан калитке шотлалтеш. Молан тыге маналтеш? Икмынар шонымаш уло. «Калита» шомак гыч лийын. Тошто руш йылмыште тудо оксагалта, кылдышан сумка манын кусаралтеш. Але «kalitat», «kalittoa» шомак-влаклан көра шочын, маныт. Тидыже «шўрымө», «изи кўжгинде» манме лиеш. Тыгак «колядке» шомак нерген ойлат. Тыгай лўман пайрем годым уна-влакым сийлаш почылтшо когылым кўэштыныт.

Калитке кочкыш пеле почылтшо мешакым але пушым ушештара. Тўн шотышто тудым паренге гыч ямдылат, но тыгак көргылан түрлө емыж-саскам, торыкым, тар шўрашым кучылтыт. Уржа, шыдаг ложаш, кўчымдорык (але вўд), нөшмўй гыч руашым нөштылит.

Калыкмут

❖ Келшен илыме годым нөлпат лывырга, вурседалме годым лўме-гожат пудырга.

❖ Кочо шудат вож деч посна ок куш.

Фото-влакым еш архивла гыч налме.

Шойыштмаш нерген түрлө йодышым рашемдаш Йошкар-Ола гыч психолог, гештальт-терапевт Л.В.Каяткина (**снимкыште**) полша.

— Любовь Вячеславовна, айдеме молан ондалаш тўналеш? Тыгай «моштымашым» пўртўс пўлекла але илыш шойышташ туныкта?

— Йоча-влак ача-аваштым эскерат да нунын семын кояш тыршат. Шоямат кугыенгым ончен ышташ тўналыт. 2-3 ияш икшыве эше ондалымаш нерген огеш пале. 4 ияш йоча йыр улшо еҥ-влакым титакдымын ондалымаш дене «модаш» тўналеш. Тиде уш-акыл вияҥме дене кылдалтын. Йоча-влак кугыен-шамычым модмо семын ағыртарен куанен воштылит. Тыге нуно кушкын шумышт нерген «кувертарат». Туге гынат тиде пагытыште йоршын вес шоя лектеш – чын ондалымаш.

4-5 ияш икшыве лийдымым умылен кертеш, но шоям ойлымаш сай огыл манын огеш умыло. Тиде ийготышто йоча-влакын фантазийышт вияҥаш тўналеш. Мо чынже денак лийын, а мо лийын огыл, эше сайынжак ойырен огыт мошто. Кугыен-шамыч тыгодым лўдыт: йочан фантазийжым шоялан шотлат. Тиде йоршын тыге огыл. Вич ий деч вара йоча тудым молан вурсымым, моктым, шкалан келшыше ситуацийым кузе уэш ышташ лиймым сайынрак умыла. Тыге тудо тыглай вариантым, ондалчыкым, муэш. Иктаж 7-8 ияш годым шуко йоча фантазийым чын деч раш ойыра. Йоча-влак умылаш тўналыт: шойыштшылан ўшанаш ок лий, тудын дене келшыме огеш шу. Но ондалаш таратыше ятыр амал садак уло.

— Фантазий шойыштмашке кунам савырна?

— Икшыве ача-аван шыдыж деч лўдеш да, титакым шылташ манын,

Йоча молан ондала?

Иктаж-кўн шойыштмыжым колам, умылем гын, ушыш вигак «Чын але шоя?» притче пура. Теат лудса.

Кум рвезе чодыраш понггым, емыж-саскам погаш каен. Жап моткоч писын эртен, кас лишеммымат шижын огытыл. Мўнгў кайышыштыла, ушыштышт ик шонымаш гына пўрдын: «Мўнгў миена – мыланна шокшым пуат».

Корно покшелан шогалын, шонкалаш тўналыныт: кузе сайрак, ондалаш але чыным ойлаш?

— Чодыраште ўмбакем пире кержалтын манын каласем. Ачам лўдешат, ом вурсалт, – ик рвезе ойлен.

— Кочамым вашлийынам манам. Авам куана да мыйым ок вурсо, – вес рвезе каласен.

— А мый чыным ойлем. Тудым каласаш эн куштылго. Нимом шонен лукташ ок кўл, – кумшо пелештен.

Тыге нуно мўнгышкышт пўртылыныт. Икымше рвезе пире нерген каласкален. Унала чодыра орол пурен.

— Тыште пире ок кошт, – ойлен тудо.

Ачаже моткоч шыдешкен.

Вес рвезе коча нерген ўшандарен каласен. Тунамак кочаже толын пурен. Аваже моткоч шыдешкен.

Кумшо рвезе чыным ойлен. Вурсалтын, но лишыл еҥже нелеш налын огыл.

шоям шонен лўктеш. Кугыен-влак йочан шоям ойлымыж годым воштылит але куанен ончат гын, тудо шкенжым герой семын шижеш. Тыге шонен лўкмаш але ондалымаш пенгыдемдалт кертеш. Шкет улмо годым йочалан йокрок, мутланамыже шуэш. Йыр улшо-влак тудым ужышт да аклышт манын, йоча ситуацийым «сўрастараш» тўча.

— Йоча, тўн шотышто, могай амал дене ондала?

— Тўн амал – мутат уке, вурсалтме деч лўдмаш. Кугыен-влак, «ок лий» манын, чўчкыдын ойлат гын, йоча шоя корным ойыра. Ондален, мом шонымым ышташ йўн лиеш. Шойышташ йўратымашым шижме да моктымашым колмо кумыл тарата. Ача-авам кумыландаш манын, икшыве кажне изи сенгымашыж дене моктанаш тўналеш, утыр сўрастарен ойла. Йоча деч утыждене пенгыдын йодыт гын, тыгай сўрет чўчкыдырак вашлиялтеш. Мутлан, йоча тудым лапкангыше-шамычлан вашештен ок керт гын, геройла кояш историйым шонен лўкташ тўналеш. Кугыен иктым ойла да вес семын ышта, иктаж-мом сўрымыжым пеш вашке монда гын, тидым йоча шарнен кодеш. Эше ўдыр-рвезе-влак йолташыштым аралаш манын шойыштын кертят.

— Йолташ-влак коклаште эн сай лияш манын, ешышт, поянлыкышт, мастарлыкышт нерген лийдымашым каласкалат. Тидым ышташ мо тарата?

— Йолташ-влак але палыме еҥ деч шенгелан кодаш огыл манын, йоча южгунам лийдымашым каласкала. Тыгодым тудо весе-шамыч деч ынеж ойыртемалт. Мутлан, иктаж-кўлан у телефоным налын пуэныт гын, икшыве тыге каласен кертеш: «Мыланемат вашке телефоным налыт». Тыгай годым икшывын чоныштыжо шукуж годым кўранымаш озалана. Ты шижмаш деч корангаш манын, йоча иктаж-мом шонен лўктеш. Вет южо кумылым тудлан илен лекташ неле.

— Шойыштмаш тыглай сомылыш савырна, привыкыш пура гын, мом ыштыман?

— Тидын годым утыждене кычалтылман огыл. Шоям ыштымыж годым кузе лийме шотышто пырля кангашыман. Шойыштмаш койыш эрежак экшыклан ок шотлалт, а лўдмашым, тўткыш ситыдымашым але йочам «темдымашым» шижтарыше да аралыше механизм. Икшывын чўчкыдын ондалымыж годым ача-ава мом ышташ огеш пале гын, психолог деч полишым налаш лиеш.

— Икшыве ача-аважлан шучко чыным каласаш ынже лўд манын, йочам кузе куштыман, мом ойлыман?

— Тудлан тыге каласыман: «Тидым мыланем колаш неле, но чыным ойлыметлан тауштем». Шойыштмылан вурсымо олмеш тыгай койышым тўрлў йўн дене тўрлаш тыршыман.

Христина АЛЕКСАНДРОВА мутланен.
Фотом еш архив гыч налме.

Öрыктарыше янлык

Чебурашке – Эдуард Успенскийын «Крокодил Гена и его друзья» йомак сынан повестьшын ик геройжо, кугу пылышан палыдыме янлык. Тудо йоча-влакын веле огыл, кугыен-шамычынат кумылыштым савырен. Садланак, очыни, икмыняр Олимпиаде модмаште Россий командын тамгаже лийын.

Мылам «Чебурашка» кино пеш келша. Сюжет почеш ты палыдыме янлык шокшо элыште илен, апельсиным кочкаш йöратен. Мемнан күндемыш логалаш манын, мом ыштен, илышыже кузе вашталтын? «Чебурашка» кино ты йодыш-влак-лан вашмутым муаш полша.

Дима УХОВ.
Йошкар-Оласе 7-ше номеран школ.
Фотом еш архив гыч налме.
Снимкыште: Дима ден
Паша УХОВЫТ.

22 август –
Чебурашкын
кечыже

Мастар кид

Онгай модыш

Кагаз гыч пушкыдо модышым ышташ скотч, кагаз, мамык, вашкүзö, түрлö түсан карандаш але фломастер кўлыт. Ончыч келшыше сўретым сўретлыза да пўчкын лука.

Вес кагаз гыч ончыкылык сквишын (модыш тыге маналтеш) шенгел могыржым ямдылыза. Лекше сўрет-влак ўмбака ламинироватлыме семын скотчым пижыктыза. Кок кагаз коклаште кўсен семын вер кодшаш. Тушко мамыкым ешарыман да петырыман.

Йолташ ўдырем-влак дене түрлö модышым ямдыленна: емыж-саскам, түрлö янлыкым, кочкышым, молымат. Мый тебе «Ямде лийым» ыштенам. Тудым **снимкыште** ужыда.

Ярослава СЕМЁНОВА.
Морко, Арын.
Фотом-влакым еш архив гыч налме.

Тушто-влак

❖ Шöртнö кидан акам мыйым кыненлаш пурен.

(ЛЮИЯЧЭУ)

❖ Шулдыр деч посна чонгеш-та, йол деч посна куржеш.

(ЛИЦЦ)

1914 ий 20 августышто Икымше тўнямбал сар гóдым Гумбиннен ола воктене кредалмаште руш армий немыч войскам сөген. Руш салтак-влаклан Эрвел Пруссийыш корно почалтын.

☆☆☆

1939 ий 20 августышто Г.К.Жуковын вуйлатымыш почеш совет войска Халхин-Гол энгер воктене япон войска ваштареш наступленийым тўналын.

22 август –
Россий
тистын
кечыже

Ошо, канде да йошкарге

Россий тисте пеш мотор, кум тўсан. Кажныже элнан тўн сомылжым ончыкта. Ошо тыныслыкым аралаш йодеш, канде икте-весе дене келшен илаш темла, йошкарге поро пашам ышташ кўшта. Тидын нерген ме йочасадыште кутыренна.

Анастасия СЕМЁНОВА.
Звенигово, Кожласола.
Фотом еш архив гыч налме.

0+

Газетым Кыл, информационный технологий да массовый коммуникаций сферым эскериме шотышто федеральный службын Юл кундем федеральный округысо управленийыштыже регистрироватлыме.
Номер – ПИ № ТУ52-01404,
2023 ий 22 сентябрьыште пумыо.

Марий Эл Республикысе «Марий Эл» увер агентстве» КАУ.
Директор – Е.И.КУЗНЕЦОВ.
Тўн редактор оламеш – О.В.МАЙКОВА.

Индекс П4696.
Тираж 1500 экз.
Заказ
Формат – А-4-8.

Учредитель-влак:
Марий Эл Республикысе Тўвыра, печать да калык-влакын пашаш шотышто министерстве,
Марий Эл Республикысе «Марий Эл» увер агентстве» КАУ.

Редакций да издатель: Марий Эл Республикысе «Марий Эл» увер агентстве» КАУ,
424006, Йошкар-Ола,
СССР Вооружённый Вийын 70-ше идалькыш урем, 20-шо пöрт.
Тел. 8(8362) 45-22-82.

Газетым редакцийыште погымо да верстатлыме, «Марий Эл Республикысе Правительствын типографийже» ООО-што ямде оригинал-макет гыч савыктыме.
Типографийын адресше: 424000, Йошкар-Ола, Комсомольский урем, 112.
Печатьыш пумыо жап – 14-00, фактически – 13-00.

Авторын да редакцийын шонымашышт түрлö лийын кертят. Серыш-влак мөнгеш огыт колталт. Ак – кутырен келшыме почеш.

vk.com/yamde_lii
t.me/yamdelii
yamde_lii@mail.ru
yamdelii@mediamari.ru
(автор-влаклан)
Сайтын адресше: ямделий.рф

У конкурс

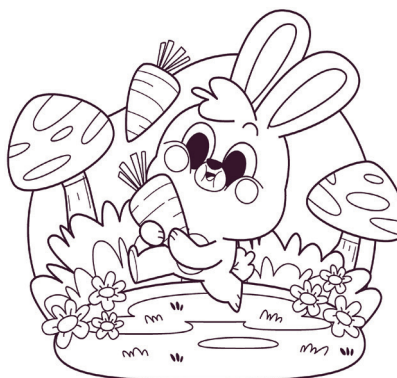
• Үдърлан книга марте миен шуаш полшыза •

Арина ЗАБРОДИНА.
Звенигово, Кожласола.

• Сүрөтым ончен чиялтыза •

Сорла тылзе нерген калыкмутым мучашлаш полшыза.

- Августышто кечывал марте – кенгеж, а кечывал деч вара – _____.
- Августышто теле кенгеж дене _____.
- Августышто кресаныкын кум пашаже уло: куралаш, солаш, _____.
- Августышто йӱд кужу, вӱд йӱштӧ, олма дене _____.
- Августышто сорла ырыкта, вӱд _____.

Вячеслав СМЕРНОВ ямдылен.

• А ну-ка, шотлыза! •

